

YURT SEVGİSİNİN ÖRNEK İNSANI HIFZI VELDET VELİDEDEOĞLU

Onursal Genel Başkanımızı 30. vefat yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

1949 yılı Ocak ayı...İsviçre'nin Zürich kenti...

Velidedeoğlu, yabancı bir şirketle Türk Devleti arasında yapılmış olan sözleşmenin devletçe bozulması üzerine, şirketin istediği tazminattan doğan anlaşmazlıkta Türkiye'nin haklarını savunmak için Türk hükümetinin vekili kimliğiyle Avrupa'daydı.

Hoca, Zürich'e kadar gelmişken çok sevdiği bir öğrencisini habersiz ziyaret etmek ve kucaklamak istiyordu. Elindeki şehir haritasına bakıp daha önce mektuplaştığı adresi tespit etti.

Kentin uzağında, vejetaryen restoranlı bir pansiyonda kalan öğrencisi masasının bir yanına ve yerlere kitapları, sayfaları açık olarak dağıtmış, masa lambasının ışığında doktora tezini hazırlıyordu. Akşam karanlığında birden bire hocasını görünce çok şaşırıldı.

Doktora tezini hazırlayan o öğrenci Muammer Aksoy'dan başkası değildi. Nitekim, kendi ifadesiyle; "Muammer Aksoy ve Ragıp Sarıca gibi öğrencileriyle sonradan 27 Mayıs 1960 devriminden sonra Anayasa komisyonunda çalışmak mutluluğuna erişmişti"

Nitekim o öğrenci, tam 35 yıl sonra 1984 yılında Türk Hukuk Kurumu Başkanı sıfatıyla hocasına "hukuk devleti savaşı ödülünü" verdi.

Yukarıdaki kısa anlatı, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu'nu tanımayanlar için önemli derslerle doludur. O'nu tanıyanlar bilirler ki, Velidedeoğlu, hukuk fakültesindeki öğretim üyeliğinin ilk yıllarından, ölünceye dek, nice vatansever, Atatürkçü öğrenciler yetiştirmişti. O sınıflarda yalnız hukuk derslerini değil, dürüstlüğü, açık sözlülüğü, insan hak ve onurunu, yurt sevgisinin önemini işlemişti.

Velidedeoğlu'nda yurt sevgisi

Lise yıllarında Kurtuluş savaşına katılan Velidedeoğlu, TBMM'nin ilk memurlarından biridir. Ankara'daki en önemli yaşantısını, "Ankara'ya gelen Mustafa Kemal'i karşılamak, TBMM'de memurluk yapmak ve Mustafa Kemal'in okuduğu okulu ziyaret etmesi" olarak belirtir. Çorum'dan at arabalarıyla yapılan ve günlerce süren yolculuklarda gördüğü yurt manzarası, Kurtuluş Savaşı öncesi ve sonrasında gördüğü sancılı toplum, Avrupa'da görüp yaşadıkları ve tüm bu kıyaslamalar, O'na yurt için tükenmez bir merak, araştırma, sorgulama ve çalışma özellikleri kazandırır. Artık toplumcu ve gerçekçidir. Cumhuriyet'in aydınlanma felsefesini özümsemiş, Atatürk ilke ve devrimlerine yalnız kalbiyle değil, aklıyla da bağlanmış. Cumhuriyet gazetesinde 40 yılı aşkın bir süre boyunca bugün çok aradığımız gerçek adalet ve hukuk çerçevesinde doğru bildiklerini söyleyecek ve yazacaktır.

Yurt sevgisi yalnız bunlarla mı ölçülür? Velidedeoğlu, Cumhuriyet devriminin, yurtdışına okumaya gidenlere öğrencilik ödeneği verdiği öğrencilerden biridir. İsviçre'de doktorasını verdikten sonra, İtalyancasını iletirmek ve ceza hukuku alanında kendini geliştirmek amacıyla Roma'ya geçer. Hemen Milli Eğitim Bakanlığına yazı yazarak, "doktorasını vererek kendisinden beklenen görevi yerini getirdiğini, devletin verdiği öğrencilik ödeneğini almayı hak etmediğini ve kesilmesini" ister. Bakanlıkta ödeneği keser. Devletin bütün olanaklarını şahsi çıkarları uğruna kullananlara ne büyük ders!

Yurt sevgisini belki de en çok orman ve doğa aşkıyla gösterir Velidedeoğlu. Öyle ki, sadece yurdunun doğasını görebilmek amacıyla ve kendi maddi olanaklarıyla yurt gezisine çıkar. 1945 yılının ulaşım koşullarında, ölüm tehlikeleri atlatarak Karadeniz'in kıyılarını, Doğu Anadolu'nun dağlarını, ormanlarını gezer. Buradaki gezilerin amacını "ormanlara olan borcumu; gezdiğim yerlerin, özellikle ormanların güzelliklerini ve dertlerini yazmak ve kamuya duyurmakla, elimden geldiğince bu sorunu kamuya mal etmek için çaba harcamakla ödeyebilirdim ancak" diye açıklar.

Fikret Otyam duymasın ama, taze ağaç filizlerini yediği için keçileri sevmez Velidedeoğlu.

Cumhuriyet devriminin Anadolu'nun ücra bölgelerinde neden uygulanmadığını da görmüştür. Devrimin kadrolarındaki samimi yaklaşım, garip bir bürokrasi engeliyle karşılaşmakta ve halkla buluşmamaktadır. Rize'de kadın ile erkek arasında hak eşitliği olmadığını görünce isyan etmektedir: "Cumhuriyet ilan edileli 24 yıl olduğu halde niçin hala biz buraları aydınlatamadık ve burada halka iş alanları açamadık, buraya kültür getirerek kadını "insan" yapamadık !..." Tespiti açıktır: "devlet düzenimiz Osmanlı bürokrat ve feodal zihniyet ve alışkanlığından ayrılmadığı için, insan kaynakları ile halktaki zeka kaynaklarını ve vatanımızın üstünde ve altındaki zengin doğa kaynaklarını birbirine bağlayarak, almamız gereken verimi alamıyoruz." Hiçbir olumsuzlukta halkını suçlamaması, O'nun Cumhuriyet devriminden aldığı bir özellik ve toplumculuğunun bir gereğidir.

Yurt gezilerinde köy enstitülerine uğramayı ihmal etmeyen Velidedeoğlu, Beşikdüzü Köy Enstitüsünün öğretmen ve öğrencileriyle görüşmüş, Reşat Şemsettin Sırer'in bakan olması nedeniyle bu okulların büyük bir baskı altında olduğunu yerinde gözlemlemiştir. İşte 1947 yılındaki bu ziyaret sırasında CHP Milletvekili Raif Karadeniz ile aralarında bir tartışma yaşanmıştır. Raif Karadeniz, Köy Enstitülerinde karma eğitimi uygun bulmadığını belirtince, Velidedeoğlu şu tarihi uyarıyı yapmıştı; "Siz, Atatürk'ün kurduğu ve tüzüğüne "Devrimcilik" ilkesini koyduğu CHP'nin bir milletvekili olarak, bu ilkeyi koruyacak yerde, bunlardan ödün verirsiniz, sonra bunun arkası çorap sökücü gibi gider ve sonunda yine bir şey kazanamazsınız. Olan ülkeye olur"

Velidedeoğlu bir dil ustasıdır... Dili, halkından öğrendiğini halkına tutan bir ayna gibi işler. Ona ihanet etmez. Onun canlılığına, işlerliğine, yeterliliğine saygı gösterir. Bilmem kaç yabancı dil bilir, bilmem kaç Avrupa ülkesi görmüştür, ama ayakları Türkiye'dedir. Türk Dilinin ve Türk Milletinin özelliklerini gözetir. Atatürk'ün büyük Nutku'nu herkes okusun anlansın diye günümüz Türkçesine çevirir ve Söylev'i çıkarır meydana.

12 Mart ve 12 Eylül'ü hem karşıdevrim, hem de "faşizm" olarak niteleyen Velidedeoğlu, o karanlık günlerde "İşkencenin bitmesi için yazılar kaleme alıyor, İnsan hak ve özgürlüklerinin korunması ve güvence altına alınması gerekir" diyordu. Pek çok ödül alan Velidedeoğlu, yine bir ödül töreni sırasında, 1990 yılında Atatürk Uluslararası Barış Ödülü'nün Kenan Evren'e verilmesi üzerine, "Bana verilen bu ödül, halk ödülüdür. Oysa Evren'e ödülü devlet veriyor. O Ödül bana verilseydi kabul etmezdim." diyordu.

İnsan gibi İnsandır Velidedeoğlu... Günümüzde hızla yok edilen değerlere büyük önem verir. Öğrenciliğinin geçtiği yerlere yeniden gidip komşularını arayışı, Zürih'te bir öğrencim var diye Aksoy'un kapısını çalışı, Almanya'da kiraladığı evin sahibini yıllar sonra ziyaret edişi, örnek aile yaşantısı, öğrenci ve akademisyen arkadaşlarıyla kurduğu dostluklar, siyaseten tam zıttı kişiler dahi olsa tartışma biçimindeki nezaket, insana olan güveninin, inancının, vefa duygusunun eseridir. Ne yazık ki Çorum Belediyesi, böyle büyük bir değerini taşıyamamış, Hıfzı Veldet Velidedeoğlu parkının ismini değiştirmiştir. Hepimiz O'nun ismini yaşatmak ve anlamak gibi bir çabayı daha fazla göstermeliyiz.

Öner TANIK